

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2022-05-30
Stockholm

Mål nr
P 11816-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-09-23 i mål nr P 3615-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun

Motpart

1. H.V.

2. J.V.

SAKEN

Lovföreläggande avseende fastigheten A i Huddinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på så sätt att Mark- och miljööverdomstolen fastställer punkten 2 i Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommuns beslut den 14 september 2020 i ärende nr BTN-2020/223.331, § 37.

Dok.Id 1806626

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bygglovs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut om lovföreläggande (punkten 2 i beslutet). Nämnden har till stöd för sitt överklagande anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen.

H.V. och **J.V.** har förelagts att svara på överklagandet men har inte yttrat sig.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Nämnden har förelagt H.V. och J.V. att ansöka om bygglov för ändring av fönster och entrédörr genom byte av färg från brunlaserat till vitt. Frågan är om dessa åtgärder är sådana att bygglov krävs på grund av att byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas och – om så anses vara fallet – väsentligt ändrar byggnadens eller områdets karaktär (se 9 kap. 2 § första stycket 3 c och 5 § plan- och bygglagen, 2010:900).

I Huddinge kommuns kulturmiljöprogram beskrivs området Östra Skogås som ett mycket bra exempel på den terränganpassade låghusbebyggelse med en variation av hustyper som planerades på 1970-talet. Brunlaserade fönster och dörrar är ett tidstypiskt karaktärsdrag för sådan 70-talsbebyggelse som här är i fråga. Byggnaden ingår därtill i ett radhusområde där enhetlighet pekas ut som ett tydligt karaktärsdrag i kulturmiljöprogrammet. Med dessa utgångspunkter bedömer Mark- och miljööverdomstolen att bytet av färg på fönster och entrédörr avsevärt påverkar byggnadens yttre och medför en väsentlig ändring av byggnadens karaktär. Vid denna slutsats har nämnden haft fog för sitt lovföreläggande. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför nämndens beslut fastställas i den del som avser lovföreläggandet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Henrik Löf, tekniska rådet Inger Holmqvist, hovrättsrådet Ralf Järtelius och tf. hovrättsassessorn Frida Camber, referent.

Föredragande har varit Ulrika Agerskans.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-09-23
meddelad i
Nacka

Mål nr P 3615-21

PARTER

Klagande och motparter

1. Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun
2. H.V.
3. J.V.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 26 april 2021 i ärende nr 403-61728-2020, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Lov- och rättelseföreläggande avseende fastigheten A i Huddinge kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår Bygglövs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommuns överklagande.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår H.V.s och J.V.s överklagande.
-

BAKGRUND

Bygglovs- och tillsynsnämnden i Huddinge kommun (nämnden) beslutade den 14 september 2020 att förelägga J.V. och H.V. att avseende fastigheten A, vid äventyr av vite om 40 000 kr vardera, ha återställt förråd till anvisad kulör och tagit bort en olovlig tillbyggnad på husets baksida senast sex månader från det att beslutet vunnit laga kraft. J.V. och H.V. förpliktades även att utge löpande vite om 10 000 kr vardera för varje månad som föreläggandet inte efterlevs. Nämnden beslutade även att förelägga J.V. och H.V. att senast en månad från det att beslutet vunnit laga kraft inkomma med ansökan om bygglov i efterhand för ändring av fönster och entrédörr.

J.V. och H.V. överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen), som den 26 april 2021 beslutade att upphäva nämndens beslut i den del det avser att återställa förråd till anvisad kulör, men avslå överklagandet i den del det avser att ta bort den olovliga tillbyggnaden på husets baksida. Länsstyrelsen beslutade även att ändra nämndens beslut på så sätt att vitesbeloppet sätts ned till 20 000 kr vardera. Länsstyrelsen beslutade slutligen att upphäva nämndens beslut i den del det avser att inkomma med ansökan om bygglov i efterhand för ändring av fönster och entrédörr.

Nämnden respektive J.V. och H.V. har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut i den del det avser lovföreläggande avseende ändring av fönster och entrédörr. Till stöd för sin talan har nämnden hänvisat till tjänsteutlåtandet av den 25 augusti 2020 och tillagt i huvudsak följande.

Nämnden har förelagt J.V. och H.V. att inkomma med ansökan om bygglov i efterhand för ändring av fönster från ursprungliga brunlaserade fönster

och dörrar av trä till en vit kulör. Åtgärderna bedöms väsentligt ändra byggnaden och områdets karaktär, vilket innebär att bygglov krävs.

Länsstyrelsen har i sin bedömning hänvisat till praxis från Mark- och miljööverdomstolen. Domstolen har ansett att vissa fönsterbyten inte inneburit en sådan avsevärd påverkan på byggnadens yttre utseende att bygglov krävts, bl.a. med hänvisning till att ändringarna inte medfört någon påtaglig skillnad sett till hur byggnaderna upplevts i sina sammanhang (se MÖD 2019:25 och Mark- och miljööverdomstolens domar den 28 november 2019 i mål nr P 2166-19 och den 25 november 2020 i mål nr P 7340-19).

I en analys av avgörandet MÖD 2019:25 har bl.a. följande angetts. Ett fönsterbyte är inte en sådan åtgärd som har ”avsevärd påverkan på byggnadens yttre utseende” om ändringen i) inte innebär en förvanskning, ii) uppfyller varsamhetskravet och iii) inte är synlig för ”gemene man”. Denna frågeställning aktualiseras särskilt i de fall åtgärderna avses utföras inom ett kulturmiljöområde eller om det enskilda objektet är kulturhistoriskt särskilt värdefullt. I aktuellt fall är området beläget inom ett sådant bebyggelseområde som avses i 8 kap. 13 § 4 PBL.

För att kunna göra bedömningar om varsamhet och förvanskning är det nödvändigt med ett underlag som motsvarar det som inges vid en bygglovsansökan. Att lämna över bedömningarna till ”gemene man” eller till enskilda fönstertillverkare innebär att lämna ifrån sig det gemensamma ansvaret för kulturarvet. Det är dock troligt att ett kulörbyte är en sådan åtgärd som även ”gemene man” uppfattar. Det kan få betydande konsekvenser för kulturhistoriskt värdefulla miljöer om bygglov inte krävs vid fasadändring inom kulturhistoriskt värdefulla områden. Förändringar ska göras med omsorg, vilket säkerställs vid en bygglovsprövning.

Länsstyrelsen har hänvisat till att nämnden tidigare har beviljat bygglov för liknande åtgärder i området och att det därmed inte krävs bygglov för motsvarande åtgärd. Detta innebär att nämnden fråntas sitt ansvar att värna kulturvärden. Länsstyrelsens argumentation innebär även att de första lovsökandena i området ska

bekosta en lovansökan där förutsättningar för deras enskilda fastighet prövas på sådant sätt att grannars förändringar senare inte kräver en lovansökan.

Vidare ska nämnden göra en bedömning i varje enskilt fall. I det aktuella området har vissa förändringar skett, både lovgivna och olovliga, vilka är preskriberade. Kulturvärden kan dock även vara kopplade till enskilda huslängor eller delområden med mer bevarad karaktär, vilket också utgör skäl för att nämnden ska pröva varje enskild ansökan. En värdering av områdets kulturvärden har nyligen genomförts och framgår av Huddinge kommuns kulturmiljöprogram (KS 2020/1230).

J.V. och **H.V.** har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva nämndens beslut i den del det avser rättelseföreläggandet avseende tillbyggnaden. Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande.

Länstyrelsen har angett att det aktuella utrymmet är ett uterum med tak. I området finns flera fasta tillbyggnader med tak, väggar, dörrar och fönster. Om bygglov inte krävs för dessa tillbyggnader ifrågasätter de varför det skulle vara skillnad på deras uteplats med tak. De ifrågasätter vad som gör att deras altan med tak anses vara en tillbyggnad som innebär en ökning av husets volym. Av de återopade fotografierna framgår att det inte finns fasta väggar, dörrar eller fönster på altanen.

Om bygglov krävs för liknande altaner och detta har beviljats vissa fastighetsägare, alternativt att det har preskriberats för att det har gått mer än tio år, bör nämnden se över detaljplanen och ge lika möjligheter för samtliga fastighetsägare. Att området skulle vara särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt har nämnden inte visat intresse för tidigare. Då borde det ha gjorts kontroller eller skickats ut information i samband med försäljning från kommunalt ägande till privatbostäder.

Utrymmet är inte större än 15 kvadratmeter och bör inte anses som en tillbyggnad som ökar husets volym. Taket har inte heller någon stötande karaktär som på något vis förvanskar områdets historiska karaktär jämfört med andra tak i området. De har

haft kontakt med sina närmaste grannar på båda sidor om tomten, vilka intygar att taket inte stör eller står i vägen.

J.V. och H.V. har gett in och åberopat fotografier.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Fråga om lovföreläggande

Mark- och miljödomstolen ska inledningsvis pröva frågan om nämnden har haft förutsättningar för sitt beslut att förelägga J.V. och H.V. att inkomma med ansökan om bygglov i efterhand för ändring av fönster och entrédörr på fastigheten A i Huddinge kommun, eller om det varit korrekt av länsstyrelsen att upphäva nämndens beslut i denna del.

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning, med de skäl som länsstyrelsen har angett, att de aktuella ändringarna av fönstren och entrédörren inte utgör bygglovspliktiga åtgärder. Länsstyrelsen har därför haft förutsättningar för sitt beslut att upphäva nämndens beslut i denna del. Vad nämnden har anfört i överklagandet medför inte någon annan bedömning. Nämndens överklagande ska därför avslås.

Fråga om rättelseföreläggande

Mark- och miljödomstolen ska därefter pröva frågan om nämnden har haft förutsättningar för sitt beslut att förelägga J.V. och H.V. att ta bort en tillbyggnad på fastigheten A i Huddinge kommun.

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning, med de skäl som länsstyrelsen har angett, att den aktuella tillbyggnaden är bygglovspliktig och att det inte finns förutsättningar för att ge bygglov i efterhand. Nämnden har därför haft förutsättningar för sitt beslut i denna del. Vad J.V. och H.V. har anfört

i överklagandet medför inte någon annan bedömning. J.V.s och H.V.s överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 14 oktober 2021. Prövningstillstånd krävs.

Peter Winge

Johan A Hagland

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Peter Winge, ordförande, och tekniska rådet Johan A Hagland. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna Maria Gratte.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.